

06.12.2023

НОВАТОРИ В ОСВІТІ: ГУЗИК М.П.

ВИСТУП ЛІДГОТУВАВ

Вадим Лисак

Лисак В.А. - Відомим у новаторському русі є ім'я **М.П.Гузика**, який головним принципом системи навчання вважає подання нового матеріалу „великими порціями”. Планування кожної теми передбачає заняття-лекції, семінарські заняття, заняття узагальнення і систематизації знань, заняття захисту творчих завдань, заняття-практикуми.

Заняття-лекція складається з трьох частин: короткий виклад навчального матеріалу (7 хв.), головна частина (до 30 хв.), в ході якої викладач той самий матеріал повторює більш детально, дає інструктаж учням щодо його самостійного вивчення; заключна частина (5-8 хв.), коли він утретє повертається до нового матеріалу, підсумовуючи його і надаючи рекомендації з літератури для самостійного опрацювання.

Головним завданням семінарського заняття є самостійне вивчення студентами навчального матеріалу різного рівня складності на підставі трьох програм, які обираються здобувачами самостійно: програма А – на рівні творчого використання, програма В – відтворення здобутих знань на продуктивному рівні, програма С – репродуктивне відтворення знань, застосування їх за зразком. У ході таких семінарських занять здебільшого використовуються групові форми роботи. Виконуючи завдання здобувачі користуються підручниками, своїми конспектами лекцій, а в разі потреби можуть звертатися до викладача за консультацією.

На заняттях – захистах творчих завдань здійснюється між предметне узагальнення й систематизація здобутих знань. Вони зазвичай проводяться по закінченні вивчення великих розділів навчальної програми. На заняттях-заліках відбувається узагальнення й систематизація здобутих знань. Заняття-практикуми проводяться традиційно.

НОВАТОРИ В ОСВІТІ: ГУЗИК МИКОЛА ПЕТРОВИЧ

Микола Петрович Гузик — директор «Авторської школи М. П. Гузика», народний вчитель України, кандидат педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України, член Союзу вчителів України.

Народився Гузик Микола Петрович 2 листопада 1941 року в с. Гірське Львівської області.

Після закінчення з відзнакою Мелітопольського педагогічного університету працював директором середньої школи № 2 м. Ананьєв (1970—1985) та № 1 м. Южне Одеської області[2].

З 1987 р. засновник та керівник Авторської школи М. П. Гузика м. Южне Одеської області.

Авторська школа-комплекс М. П. Гузика у 1994 році була визнана ЮНЕСКО однією з найкращих шкіл у Європі.

2006 рік — переможець Всеукраїнського конкурсу «Сто найкращих шкіл України».

2006 рік — переможець Всеукраїнського конкурсу літніх оздоровчих таборів для школярів молодшого віку.

2007 рік — переможець Всеукраїнського конкурсу літніх оздоровчих таборів для обдарованої молоді.

2007 рік — переможець I відбіркового туру конкурсу благодійних проектів «Добро починається з тебе» Міжнародного благодійного Фонду «Україна 3000».

У 2004 р. Микола Петрович здобуває науковий ступінь кандидата педагогічних наук, захистивши дисертацію за темою: «Комбінована система організації навчально-виховного процесу в загальній школі».

- Заслужений працівник освіти України з 1994 р.

- Нагороджений орденом «Знак пошани» (1980 р.).

- Нагороджений медалями: «За трудову доблесть» (1973 р.), Н. К. Крупської (1985 р.), К. Д. Ушинського (2001 р.), В. О. Сухомлинського (2006 р.).

- Має звання «Народний Вчитель України» (2010 р.), «Заслужений працівник освіти України» та орден «Знак пошани».

- Нагороджений почесними грамотами Міністерства народної освіти УРСР (1972 р.) та МОН України (1998, 2003, 2007 рр.).

Усвідомлення вчителем потреби орієнтації навчально-виховного процесу безпосередньо на конкретну дитину прийшло в школу не сьогодні, хоча про особистісно-орієнтоване навчання найбільш наполегливо і постійно стали говорити останнім часом.

Актуальність такого підходу до шкільної освіти зростає в зв'язку з відомими явищами капіталізації суспільно-економічних відносин, які інтенсивно розвиваються в нашому суспільстві.

На перше місце серед цілей виховання підрастаючого покоління виводяться не стільки суспільні цілі, як це було раніше, скільки особисті інтереси, наміри, життєві плани і успішна персональна життєва траєкторія конкретного індивіду.

На практиці виходить так, що вчитель зобов'язаний сам створювати персоналізоване дидактичне забезпечення навчально-виховного процесу, а це означає, що він повинен володіти набагато вищою педагогічною компетенцією, ніж звичайний, навіть дуже хорощий для традиційного без особистісного навчання педагог.

Багаторічний досвід роботи вчителів під керівництвом автора однієї з найвідоміших в сучасній педагогіці особистісно-орієнтованих педагогічних технологій Комбінованої системи організації навчально-виховного процесу М. П. Гузика – дійсно показав практичну можливість навчання кожної дитини тому, що його потрібно навчити, виходячи з його природних талантів і життєвої орієнтації.

Комбінована система організації навчально-виховного процесу являє собою таку педагогічну технологію, яка базується на поєднанні колективних, групових та індивідуальних форм навчання за умов перебування дітей у звичайному шкільному класі. Вона дає вчителю змогу відреагувати на індивідуальні відмінності в темпі, обсязі та рівні засвоєння шкільних програм учнями без введення останніх до індивідуальних чи персональних груп.

Наукова інформація, згідно з Комбінованою системою, послідовно вивчається, розширюється та поглиблюється учнями на заняттях семи типів:

- уроки розбору нового матеріалу (РМБ);
- уроки фронтального опрацювання матеріалу (ФОМ);
- уроки індивідуального опрацювання матеріалу (ІОМ);
- уроки внутрішньо-предметного узагальнення та систематизації матеріалу (ВПУ);
- уроки міжпредметного узагальнення та систематизації матеріалу (МПУ);
- уроки контролю та корекції набутих формальних знань, умінь та навичок (ТО);
- уроки контролю та корекції творчих умінь та навичок дітей у застосуванні вивченого матеріалу (ТО).

Найбільш цікавими для учнів є уроки контролю та корекції творчих умінь і навичок – творчі заліки.

Назва «Комбінована система організації навчально-виховного процесу», на думку М.П. Гузика, відображає один із загальних підходів, покладених в основу створення авторської системи, який полягає у доцільному використанні (комбінуванні) і трансформації ряду продуктивних психолого-педагогічних ідей, спрямованих на реалізацію особистісно орієнтованого навчання.

Її суть полягає у запровадженні різнорівневого навчання на основі вільного вибору учнями для реалізації навчально-виховних програм. Ця система дає змогу учням найповніше засвоїти базові курси й індивідуально розвиватися, виконуючи диференційовані, індивідуальні та персональні навчально-виховні програми.

Комбінована система організації навчально-виховного процесу – це оригінальна дидактична система, зорієнтована на індивідуалізацію та персоналізацію освіти учня, в якій гнучко поєднуються та комбінуються зміст, форми та технологічні складові навчання конкретного учня, які оптимально реалізують та розвивають його домінуючі позитивні здібності.

Вона дає можливість поєднувати у певному порядку елементи, у даному випадку – пристосувати педагогічний процес до умов навчання конкретної дитини. Це дозволяє шляхом комбінування відповідних педагогічних технологій створити умови для функціонування особистісно орієнтованого навчання

Вимога щодо гнучкості Комбінованої системи організації навчально-виховного процесу, за М.П. Гузиком, стосується змісту, організаційних форм, методів і прийомів навчання та передбачає, що:

- індивідуальний підхід до учнів виявляється у пристосуванні процесу

- навчання до їхніх індивідуальних особливостей і в одночасному спрямуванні на коригування цих особливостей у найсприятливішому для учня напрямі;

- поступово і динамічно зростає самостійність учня у виборі змісту навчання, постановки навчальних завдань, контрольних і оцінних дій, темпу навчання;

- цілеспрямовано ускладнюється навчальний зміст і процедури компоненти процесу його засвоєння відповідно до зростаючих пізнавальних можливостей учня;

- організаційні форми дозволяють реалізувати персональний темп навчання;

- різноманітність використовуваних засобів навчання достатня для вибору найбільш ефективних варіативних умов дидактичного процесу.

Завдяки раціональному поєднанню репродуктивного та інноваційного навчання Комбінована система створює умови для гармонійного розвитку учня. Включення в навчальний процес диференційованих програм дає можливість варіювати колективні форми роботи з індивідуальними. Тому учень у притаманному йому темпі успішно засвоює навчальний матеріал, використовуючи весь арсенал своїх більш розвинених здібностей.

Це забезпечує умови для оволодіння кожним учнем знаннями, уміннями та навичками на тому рівні, що відповідає оптимальній реалізації його інтелектуальних можливостей і сприяє досягненню результатів, які відповідають або перевищують вимоги державних програм.

Базовими ознаками Комбінованої системи організації навчально-виховного процесу М.П. Гузика є суб'єктність учня, суб'єкт-суб'єктна взаємодія дитини і дорослого, самоосвіта й саморозвиток особистості в умовах культурної й духовної насиченості змісту навчання і взаємодії учня з іншими людьми у навчальному процесі та шкільному середовищі в цілому.

Комбінована система організації навчально-виховного процесу М.П. Гузика підпорядкована своєчасному виявленню та динамічному розвитку природного таланту дитини засобами навчального предмета.